Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje
Albertov 6, Praha 2 128 43

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Procesy metropolizace a periferizace ve vybraných regionech Polska a Česka: tendence a proměny regionálního vývoje**

Autor práce: Bc. Martin Kebza

Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář *(vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)*

Předložená práce studuje poměrně tradiční téma, ale je neobvyklá zaměřením na srovnání regionálního vývoje dvou polských a jedno českého/moravského regionu a to na úrovni obcí a mikroregionů. Má standardní rozsah (93 stran textu), přičemž na jeho délce se významně podílí vysoký počet obrázků (41 v rámci textu a dalších 7 v přílohách) a tabulek (22).

Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy *(přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)*

Práce obsahuje všechny požadované náležitosti, tedy cíle, výzkumné otázky a hypotézy. Cíle jsou přiměřené, výzkumné otázky geograficky relevantní.

Některé hypotézy (1, 2, 5) nejsou hypotézami, ale spíše poznatky. A je zbytečné či nevhodné v jejich rámci uvádět odkazy, pokud hypotéza neobsahuje konfrontaci s poznatky či teoretickými východisky jiných prací. Některé jsou nejasné (4), či nepřesně formulované (6 metropolizace v Brně).

Pozoruhodný až diskutabilní je výběr sledovaných regionů, které vzhledem k jejich autorem zdůrazňované nesrovnatelnosti, omezují možnost generalizace výsledků/poznatků. V takovém případě je nutné výsledky práce konfrontovat s poznatky obdobných prací, ale to v práci chybí.

Práce s literaturou *(teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)*

Soubor odkazovaných titulů v rámci úvodní diskuse je rozsáhlý, ale z velké části pouze informativní bez zdůraznění toho, k čemu je autor využívá. Jen místy naznačená diskuse je

značně fragmentovaná. Autor přechází od jednoho tématu ke druhému a tak se osnova, resp. červená nit práce nejen v této části ztrácí. Práci by prospělo jasné zacílení na hlavní předmět práce – komparaci vývoje metropolitních a periferních území v kontextu regionálního vývoje (polarizace či integrace) sledovaných regionů. Nadstandardních 10 stran literatury představuje spíše přehled 50 titulů českých i zahraničních autorů, ale není příliš jasné, které slouží jako skutečná opora analýzy či pro konfrontaci výsledků. Nelze tím pádem říci, že by autor odkazovaných prací – s výjimkou často citovaných dvou titulů, kterých je spoluautorem, skutečně využil k naplňování cílů práce. Není vhodné, když nejčastěji uváděné publikace tvoří dva krátké vlastní konferenční příspěvky, když řada skutečně reprezentativních odborných článků je opominuta, nebo jsou uváděny až v závěsu. Zvláště nevhodné je to v případě odkazování na práce, jejichž objektem jsou regiony úrovně NUTS 2 a 3, kterých existují stovky. A když už autor chce uvádět ony konferenční příspěvky (Hustopeče 2015 a Hradec Králové 2016), neměl by opomínat např. mnohem relevantnější sborník varšavské konference Regional Development in Central and Eastern Europe s desítkami polských a zahraničních přispěvatelů.

Metodika práce *(vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.)*

Metodika práce využívá jednoduchých relativních ukazatelů pro zachycení změn jednotek NUTS 4 a (ne)metropolitních jednotek sledovaných regionů a statistiky na bázi odchylek od mediánu, z-skóre a „metody“ pořadí na úrovni obcí, zejména pro grafické vyjádření. Pro potřeby studia předmětu zájmu, tedy členění regionů na metropolitní a periferní tato metodika postačuje. Autor uvádí, že hlavním kritériem výběru regionů byla jejich rozdílnost. To však implikuje pravděpodobně značné rozdíly v intenzitě sledovaných procesů a tudíž banální poznatky. V rámci metodiky je uvedena jediná zdrojová práce (Kebza, Kubeš, Nováček, ale ani v ní není uvedeno, která práce a metodika byly inspirací), a tak čtenář může nabýt dojmu, že autor s kolegy jsou objeviteli jednoduchých statistických postupů a ukazatelů. Není uvedena ani jedna práce, jež by uvedený či podobný postup na sledované téma, tedy problematiku metropolitních regionů, či regionálního vývoje používala a s jakými výsledky. Již tato skutečnost značně omezuje validitu poznatků i možnosti jejich interpretace – prostě není s čím výsledky srovnávat.

Analytická část práce *(správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy)*

Analytická část práce byla založena na použití dvou jednoduchých metodických přístupů, z nichž jeden operoval s faktorem vzdálenosti, a přinesla víceméně očekávané výsledky. I když práce obsahuje řadu přínosných tabulek srovnávajících sledované regiony a jejich části, další - možná názornější - tam chybějí. Zejména pro potřeby metodicky lepší komparace a vývoje změn bylo možné kvantifikovat graficky vyjádřené metropolitní i periferní areály či spádové oblasti sledovaných center. Přesto získané informace jsou dostačující pro postižení sledovaných procesů. Avšak v téměř celé hlavní části věcného řešení dominuje suchý popis

údajů/výsledků bez patřičného analytického vhledu a konfrontace s poznatky jiných prací, kterých přitom autor v rámci „diskuse“ uvádí značné množství.

Závěry práce *(odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.)*

Závěry práce jsou vesměs banální, některé nepůsobí zcela věrohodně, resp. jsou neúplné a narušované irelevantními pasážemi. Metropolizace představuje významnější proces, asi proto jsou v závěru srovnávány jen metropolitní regiony, ale periferizace avizovaná v názvu práce byla opominuta. S řadou výzkumných otázek se autor vyrovnal jen částečně, a některé nebyly zodpovězeny vůbec. Práce poskytla dostatečný objem empirických dat i výsledků, aby jejich využití vedlo k jasnějším, úplnějším a konzistentním závěrům.

Celkové zhodnocení práce *(vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)*

Autor v práci provedl neobvyklou komparaci nesrovnatelných regionů, ale výsledky a zejména závěry nejsou přesvědčivé a představují směsici banálních i nepodstatných poznatků. Autor nevyužil bohatou datovou i výsledkovou bázi efektivně a tak práce představuje v rámci naší geografické obce spíše pokus o studium na poli komparativní regionální geografie. Práce obsahuje většinu požadovaných náležitostí, velké množství dat, tabulek a grafických doplňků, jež lze souhrnně považovat za její hlavní přínos. Ale jejich využití a interpretace jsou nedostatečné nebo také kvůli vybraným regionům banální. Práce by si zasloužila větší pečlivost a koherenci, zejména lepší stylistiku a srozumitelnější vyjadřování. Přes uvedené nedostatky ji doporučuji k přijetí.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě

Jaké práce byly zdrojem použité metodiky?

Proč nebyl použit přístup rozlišující dva základní typy metropolitních území – morfologická (MUA) a funkční urbánní území (FUA), používané např. EPSON?

Jsou vaše poznatky srovnatelné s výsledky zahraničních prací a jak? Proč nejsou výsledky konfrontovány s vymezením metropolitních regionů jak v Polsku, tak u nás?

Výzkumné otázky z úvodu práce: 1) Lze považovat procesy metropolizace a periferizace za nejvýznamnější regionalizační procesy a proč – jak to lze dokumentovat? a 2) Determinují procesy metropolizace a periferizace celý regionální vývoj, a nebo to jsou procesy primární povahy?

3) V čem tedy spočívají hlavní rozdíly mezi sledovanými regiony, MA a periferiemi?

Co znamená Obr. Nástin dalšího systému v teorii stádií – v čem spočívá ten další systém a jak je uvedenými obrázky a výsledky práce dokumentován?

Datum: 4.9. 2017

Autor posudku: RNDr. Jiří Tomeš Ph.D.

Podpis: